

Hur fascismen segrade i Italien

Armando Borghi

1927

Innehåll

I.	3
II.	8

I.

Ett program förutsätter en ideologi som grundval. Fascismens stora fel är att den saknar en ideologi. Den saknar därför också ett program. Den har ingen ideologi, ingen grundval, ingen tro, ingen passion. Den handlar i förtryckets och i frihetens namn, i ateismens och gudstrons, i republikens och vaticanens namn, planlöst, nyckfullt, i dag så i morgon så allt efter tillfälliga omständigheter eller nycker. Den är en konfus blandning av heterogena element huller om buller.

”Jag erinrar”, sade Mussolini den 5 maj 1920, ”om det löfte jag avlade på mötet den stormiga afton ajg blev utesluten ur partiet. Jag lovade att bli oförsonlig, och under fem år har jag hållit mitt löfte.”

Se där en äkta Mussolinisk utgångspunkt: hat av personliga skäl. Det är det förhärskande draget i hans karaktär.

Lyssna ännu en gång till hans tal, och ni skola dömda honom som en omoralisk person, som en brutal individualist:

”Endast vi individualister kunna tillåta oss lyxen att med en känsla av ironi och medömkan lyssna till fårens lamentationer, trötta på att vänta det paradiset som aldrig kommer. Vi äro förvissade om att hämnens dag skall komma för oss.”

Och läs återigen följande i ”Il Popolo d’Italia” den 6 april 1920:

”Molok-Staten med sitt fasansfulla ansikte ser allt, gör allt, kontrollerar allt och gör allt på tok. Staten, det är en maskin som äter människorna levande och spyr ut dem döda. Det finns inte längre någonting privat i livet, varken andligt eller materiellt. Allting observeras och granskas, varje rörelse mätes och registreras. Varje individ numreras som i ett fängelse. Det är den förbannelse som drabbat människosläktet på tröskeln till dess historia och under sekel skapat staten för att bli underkuvad av denna. I stället för staten under alla dess former och inkarnationer, gårdagens stat och morgondagens stat, den borgerliga staten och den socialistiska staten, återstår det för oss, som dö av individualism, ingenting mera för det dystra förgångna och det dunkla framtida än den hädanefter absurda men alltid hugsvalande anarkiens religion.”

Förfaller det er icke, som ni skådade en dåres grimaser? Det är i själva verket en sådan stat som il Duce har skapat eller försökt att skapa.

Detta tomhetens program hade ett enda innehåll: att pressa pengar ur borgarsvinen, som man uttryckte sig i den Mussolinska miljön. Det band som omgav Mussolini och som bildade fascismens första kärna, som gjorde anspråk på att representera fascismen ända till marschen mot Rom och statskuppen, bestod av ett dussin före detta revolutionärer, som blivit köpta under kriget. Åtskilliga av dem slutade i fängelset för begångna kriminella förbrytelser. Här ha vi de Vecchi, som blev fängslad för förfalskning och som beskyller Mussolini att genom provokatörer ha lockat honom i en fälla för att bli av med en besvärlig republikan, när Mussolini övergick till monarkismen. Partesi, som fängslades för kriminell förbrytelse. Libero Tankredo som predikade stöld och själv icke generade sig för att leva på kvinnor. Cesare Rossi och Michele Bianchi (den senare nu minister) som båda förskingrade kassorna för de Arbetarebörser för vilka de en gång voro sekreterare. Filipelli, advokaten som nekades inträde i Milanos advokatsamfund på grund av förseelse mot strafflagen. Poveromo, som dömts för stöld. Giuseppe Viola, som gjort falsk konkurs. Albino Volpi, som dömts till 14 års fängelse för mord på en socialist i Milano, Inversetti, men som frigavs ur fängelset av Mussolini efter statskuppen. Den celebre Amerigo Dumini, som själv brukade skryta med att ha begått 12 mord. SÅdana voro de män som omgävo Mussolini och till vilka han var bunden, från vilka han icke kunde befria sig när de gjort sin tjänst och han gärna ville bli av med dem. Mussolini vågar icke befria sig från dem, därför att de känna alla hans hemligheter. De skulle störta honom om han övergav dem.

Men fascismen måste förskaffa sig åtminstone något som liknade ett program och Mussolini började ägna sig åt denna uppgift. Jag har framför mig tvenne artiklar. Den ena refererar det första fascistiska mötet, vilket ägde rum i mars 1919. Den andra kommenterar detta möte. Mussolini framhåller att fascisterna krävde:

stiftandet av landsomfattande tekniska rådsinstitutioner på samma grundval som de Kurt Eisner hade stiftat i Bayern; en nationalförsamling som skulle vara den nya regeringsformen; senatens avskaffande; en nationalmilis i stället för den reguliera armén; en kraftig progressiv skatt på kapitalet som skulle vara ensbetydande med en partiell expropriation av alla rikedomar; kvarstadsbeläggning för alla kyrkogods och avskaffandet av alla kyrkliga privilegier; revision av alla kontrakt för krigsleveranser och kvarstadsbeläggning av 85 procent av alla krigsvinster. Beträffande jorden skulle man i största möjliga mån tillämpa principen "jorden åt dem som brukar den".

Detta program var helt och hållet ett opportunitetsprogram bakom vilket det icke stod något som helst annat än strävan efter makten. Kunde ett program av konträrt motsatt innehåll bättre befrämja planerna, så var man beredd att skapa ett sådant.

Det är allmänt bekant hur man i utlandet sökt att framställa förhållandena i Italien, att trafiken blev avbruten, att man struntade i statens myndigheter, att man amnestierade desertörerna och skymfde dynastien och den latinska rasen. I sin bok "Bolsjevism eller fascism" skriver exempelvis Camille Aymard följande: "Det var tillräckligt, att i det allmänna tillståndet av villervalla en man reste sig emot de revolutionära strömningarna för att alla de kringströdda motståndskrafterna i nationen, som förut voro okända för varandra, skulle samla sig kring denne man."

Den allvarligaste sociala rörelsen var naturligtvis fabriksockupationen. Rörelsen började med en strejkepidemi i september 1919. Hur förhöll sig Mussolini till denna rörelse? Det heter ju, att det var han som räddade Italien från den sociala revolutionen. Han öppnade en subskription i sin tidning till förmån för de strejkande.

Före den allmänna ockupationen av fabrikerna inom metallindustrin förekom det enskilda ockupationer. I Dalmine, en liten stad i Lombardiet, ockuperades en stor fabrik av arbetarna redan i mars 1920. I stället för att lägga ned arbetet, drev arbetarna detta för egen räkning. Händelsen framkallade en viss uppståndelse. Ni tror kanske att Mussolini marscherade till Dalmine med sina svartskjortor? Ja, han själv reste dit, talade till arbetarna och sade:

"På grund av den korta tiden och på grund av de förhållanden det industriella livet skapat för er har ni inte kunnat bevisa er duglighet att själva leda fabriken, men ni har ådagalagt er vilja och jag säger att ni befinner er på den rätta vägen, därför att ni befriat er från er förmyndare. Ni har ibland er själva valt de män, som skola leda er och representera er och endast till dessa män ha ni anförtrott er rätt. Jag säger er, att eder gest är ny och värdig tack vare de motiv som inspirera den. Jag är med er i fullaste sympati för edra krav, vilka äro rättfärdiga och heliga."

Man finner dessa ord i Mussolinis tidning för den 29 mars 1920. Tidningen tillägger:

"I dag ha arbetarna i Dalmine på ett betydelsefullt möte bekräftat sin rätt att använda den form för kamp som de nu tillämpat, vilken nu är känd av alla och vibrerade i Benito Mussolinis bjudande ord."

I juni störtades ministären Nitti och Giolotti kom till makten. Den stora ockupationen inom metallindustrin närmade sig. Rivaliteten mellan Giolotti och magnaterna inom metallindustrin bidrog måhända till att ingiva arbetarna förhoppningar. Å ena sidan stod regeringen, som sade sig: om arbetaremassorna hota industriidkarna bli dessa mera böjda för att acceptera vårt ekonomiska program. Å andra sidan industriidkarna, som sade sig: om massan hotar regeringen och oss själva kommer regeringen att bli tvungen att acceptera nya tullar för industrien.

Den näst sista augusti 1920 började striden. Arbetsköparna svarade med allmän lockout, men arbetarna, som hade förutsett detta, ockuperade fabrikerna. Mussolinis tidning kommenterade ockupationen på följande sätt:

"Ockupationen av fabrikerna är ett fruktansvärt missgrepp såvida icke organisatorerna ha ett program som går ännu längre. I detta fall ge de prov på en skarp politisk intelligens. De äro då logiska, men ledarna inom C. G. T. ha en allt för reaktionär mentalitet." (Popolo d'Italia 31 aug. 1920.)

Mussolini och hans kultur.

Man ser således, att vad Mussolinis tidning fruktade, eller låtsade sig frukta, icke var revolutionen men att socialdemokraterna icke hade mod att göra revolution.

Inom några dagar var hela den italienska metallindustrin ockuperad. Bortåt en miljon arbetare voro engagerade. Exemplet smittade och bönderna började sätta sig i besittning av jorden i Sicilien och i Roms omgivning. Men ingen skadegörelse, ingen sabotage. Icke en enda maskin skadades, icke ett kassaskåp spränges, icke en arbetsköpare dödades.

Arbetet under ockupationen varade ungefär en månad. En del av teknikerna anslöto sig till rörelsen. Viktiga arbeten avslutades under denna tid. Var äro dessa våldshandlingar, dessa banditgärningar ifrån proletariats sida, som enligt fascisternas framställning skulle förklara och försvara flera års massakrer och terror mot proletariatet och förstörande av allt som tillhörde dess rörelser? Det faktum att kampen förlades till fabriken och icke till gatorna och att den blev en strid för produktionens upprätthållande gav rörelsen en helt ny karaktär, ett nytt socialt värde och bidrog att giva striden ett mindre våldsamt utseende.

I Livorna avslutades arbetet på ett större ångfartyg och den store musikern Masegni höjde bland arbetarna på Orlandofabriken sitt glas för det fria arbetet. Händelser av rörande godhet utspelades. På den stora Fiatfabriken i Turin ertappades trenne okända, trenne spioner, trenne fascister nattetid med att sätta eld på fabriken. De blevo fasttagna, förhörda, dömda. Man förkunnade det straff, som beslutats av fabrikskommittén. Fångarna föres fram till de stora ugnarna. De äro dödsbleka och darra av frosskakningar. Man ger dem arbetsdräkter. Är det avrättningskostymen? Något avtäckes i fonden. Är det galgarna? Då är det slut? Nej, en stor transparang glider fram i fabriken mitt. Och på denna transparang läser man: *Arbetet adlar mannen*. Detta är straffet. Mordbrännarna äro dömda att arbeta åtta timmar bland arbetarna. Sedan ha de lov att vända tillbaka hem och berättas för sina barn om grymheten hos dessa rövare, som kalla sig syndikalister och anarkister.

Men en så omfattande och revolutionär rörelse kunde naturligtvis icke avlöpa fullständigt utan tragiska händelser. I Turin dödade en ingenjör tvenne arbetare, som hade vakthållning vid fabriken Cappaianiamanto. Ännu tvenne personer dödades i samma stad. Man överraskade tvenne mordbrännare, Sumula och Sonzini, tog dem på bar gärning, och denna gång föll de offer för arbetarnas kulor.

Hur många gånger ha icke fascisterna använt dessa tvenne döda för att inför den allmänna opinionen rättfärdiga sina hundratals och åter hundratals mord? Detta fall var dock det enda man känner från fabriksokkupationens tid.

Men för att ställa brott och brott i sin rätta dager skola vi blott citera greve Sforza som den 26 juni 1924 yttrade följande i senaten:

”Minnet av Sumula och Sonzini kommer en ännu att rysa, men staten ingrep och de skyldiga ha fått vandra i fängelse. Men dåden mot deputeraderna Misuri, Amendola, Forni, Rosetti, Gonzales ha blivit ostraffade. Gå och sök i konseljpresidentens (Mussolinis) eget organ och ni skola där finna ursäkter för gärningsmännen och hotelser mot offren. Men om någon av gärningsmännen tillfälligtvis skulle blivit arresterad har man genom amnesti försatt dem i frihet.”

Mot slutet av september var striden slut tack vare socialdemokraternas och reformisternas undfallenhet. Regeringen och förhållandena tvingade arbetsköparna och arbetarna att stanna vid en kompromiss som införde arbetarekontroll inom industrien. De fascistiska historieskrivarna ha panna att beträffande denna kontroll yttra sig på följande sätt:

”En inkräktande och förtryckande kontroll, gjord för att döda det privata initiativet och tvinga fabrikanterna att överlämna fabriken till arbetarna”.

Det är Pietro Gorcoloni som skrivit detta i sin bok om fascismen till vilket Mussolini skrivit ett förord. Men man kan inte ge historien ricinolja. Mussolini själv kommenterade fabriksokkupationen på följande sätt i sin tidning den 28 september 1920:

”Vad som inträffat i Italien under den nu tilläandalupna september månad har varit en revolution eller, om man vill vara mera exakt, en del av den revolution som vi började i maj 1916. Företeelser,

*Mussolini täpper till Vesuvius. Han tål inga
"revolutionära utbrott".*

mer eller mindre av 1848 års typ, ha enligt de romantiska klagolåtarna från vissa efterblivna fattats. Vi ha icke haft gatustrider, barrikader och hela den insurrektionella balettkonsten... Trots detta har en revolution genomförts, och man kan tillägga - en stor revolution. Ett under flera sekler förhärskande juridiskt förhållande har nedbrutits. Giolotti har haft rätt ur polissynpunkt. SKulle man kunnat förhindra ockupationen? Måhända. Men när ockupationen en gång var genomförd under 24 på varandra följande timmar, var det en omöjlighet. Varje dag av ockupationen gjorde det allt svårare att med militärmakt utdriva de i fabrikerna inneslutna arbetarna. Den skada som åstadkommits genom regeringens svaghet har visserligen varit allvarlig, men vem kan påstå att den starka handens politik icke hade framkallat en ofantligt mycket farligare brand?"

Vi finna, att vi här ha att göra med en annan Mussolini än den som i mars månad offentligen prisade arbetarnas ockupation i Dalmine. Kameleonten har en ny färg. Men man känner, att den slutgiltiga färgen ännu icke är definitivt funnen. Mannen befinner sig ännu under en omfärgningsprocess. Han är försiktig. Han gör en reverens för Giolotti, som icke vågade ingripa mot arbetarna. Och han själv har heller icke haft mod att med sina fascistiska skaror uppträda bestämt mot arbetarna. De enskilda fascistiska mordbrännare, som uppträdde under ockupationen, höra väl till den fascistiska utrustningen, men fascismen och Mussolini vågar ännu icke offentligt avpuppa sig som ett mot arbetarna speciellt inriktat mordbrännarband. Mussolinis egen tidning låtsade sig vara mycket förbittrad på ockupationens sjätte dag över ett rykte om att fascisterna tänkte angripa några ockuperade fabriker.

Men när ockupationen var avslutad tack vare socialdemokraternas och reformisternas feghet och förräderi, kände man att ställningen blev en annan. Ett par borgerliga skribenter förtjäna att citeras. Advokat Cesare Degliocchi skriver (i sin bok "Ce que je pensais du fascisme lorsque j'étais catholique populaire"):

"Fabriksockupationen betecknar icke blott de revolutionära möjligheternas gräns, och återlämnandet av fabrikerna nedgången i arbetarnas kamp, men de härskande klasserna ha själva förstått detta arbetaremassorans nederlag och intuitivt fattat den förbättring som inträtt i situationen."

Giuseppe Falco och Mario Missiroli hävdar båda på samma sätt att fascismens egentliga maktbegynnelse sammanfaller med arbetarnas nederlag. Den senare skriver:

"När kom fascismen? Efter sprängningen i Livorna, när det socialistiska partiet och C. G. T. (den reformistiska landsorganisationen) skakades av inre kris och sprängning, och när arbetaremassorna började sin tillbaka marsch."

När fabriksockupationen icke fördes till sin logiska slutpunkt, icke utvecklades till en social revolution, så kom syndikalister och anarkister ville, men slutade med en kompromiss, som var ett nederlag, då började arbetarörelsens nedgångsperiod och förfall. Då började fascismen visa sin sanna karaktär. Asgamarna samlades kring åteln. Men då fanns det ingenting att rädda, ty det fanns ingen fara längre.

II.

Piero Gobetti, den olycklige unge mannen som, förföljd och misshandlad av fascisterna, flydde till Paris, där han dog vid sin ankomst till följd av den misshandel och de lidanden han genomgått, skrev i sin tidning "Révolution Libérale", november 1924, följande:

"Under första halvdelen av 1921 var fascismen varken hotande eller farlig. Det är nu fascismens nya fas börjar, "regeringsfasen". Med Giolotti (Giolotti kom till regeringsmakten i juni 1921.) omvandlades fascismen från en privat rörelse till en regeringsrörelse. Det är den epok under vilken den första fascistgruppen uppstod inom själva karabinierkasernen. Det var vid denna tid studenter, som varit ute på straffbara expeditioner, kallades till polischefen och fick mottaga en tillrättavisning och en - fascistisk baret. Det var då man i de demokratiska prefekturerna organiserade de

första administrativa valen under fascions auspicer. Det var då man för första gången såg svart-skjortor ibland karabinierernas uniformer. Det var då domare och jurymän distribuerade sekel av fängelse åt oskyldiga antifascister och sekel - av frikännanden åt fascister, vars brottslighet blivit fastställd."

Häri ligger hela förklaringen till att fascismen så hastigt kunde bli dominerande i Italien. Fascismen var en utanför regeringen stående oansvarig terror men förbunden med regeringen och stödd av denna. Måhända var det icke Giolottis avsikt att gå längre än till en korrektion mot proletariatet för att försvaga proletariats vänstra flygel och för att minska socialdemokraternas parlamentariska makt. Men detta förändrar ingenting i sak.

De första framgångar fascisterna uppnådde genom sammandragning av sina militärt utbildade band och genom att gå fram som en fientlig, inkräktande armé kom dem att fullständigt kasta bort alla hänsyn. Alla de fascister som hade ett hat att tillfredsställa, en hämnd att verkställa gav sina lidelser fria tyglar. Mussolini och hans band i Milano ropade: "Slå i högen."

Regeringens favorisering av fascismen gjorde det allt lättare för den att vinna framgångar; för socialisterna blev det allt svårare att göra motstånd. På det legala området kunde socialdemokraterna under senare delen av 1920 öka de av dem behärskade kommunerna från 400 till 3,000, vilket åter framkallade ett ökat raseri hos borgarklassen och en ökad disproportion mellan socialdemokraternas numeriska och verkliga makt. Fascismen fick nya anhängare. Polis, armé, godsägare, fabriksägare, husägare, parasiter av alla slag, avdankade lyckoriddare, pappas gossar fulla av aristokratiskt förakt för den från skyttegravarna hemkomna "pöbeln", alla dessa krafter grupperade sig kring fascismen i ett gemensamt hat mot varje socialt framsteg. Och detta hat tog form i en fruktansvärd terror. Fascisterna ha mördat i fängelserna, på hospitalen, i skolorna, de ha avklätt sina offer till nakenhet och tvingat dem att i detta tillstånd gå gatorna fram, de ha förbjudit advokater, läkare, apotekare, brandsoldater, medlemmar av röda korset att utöva sina funktioner när det gällde att komma antifascister till hjälp. De ha överfallit begravningsprocessioner, hotat fäderna att taga deras söners liv. De ha ryckt ut tänderna på folk och de ha dränkt människor och kastat människor ut genom fönstren. De ha tvingat sina motståndare att lämna de platser på vilka de levat, de ha tvingat människor att avsäga sig sin poster och ämbeten och allt ha de kunnat utföra med en fullkomlig visshet om att aldrig bli ställda till ansvar för sina ogärningar och förbrytelser. Fysisk straffrihet, därför att medborgarna blivit avvärjande av polisen innan de fascistiska operationerna började; juridisk straffrihet därför att polis och domstolar sympatiserade med fascisterna.

På detta sätt utvecklades förhållandena och mognade tillståndet för marschen mot Rom. Det var icke Mussolini, som var det egentliga upphovet till denna. Mussolini hade vid denna tid ännu icke fått blick på fascisms alla möjligheter. Han syftade vid den tid icke längre än till ett deltagande i det parlamentariska spelet. 1921 hade Giolotti på nationalisternas lista fått placerat en del fascistiska kandidater och det lyckades att härigenom få placerat ett trettiotal svartskjortor med Mussolini i täten i kammaren. Mussolini ville parlamentarisera fascismen. Men det var för sent. Den beväpnade fascismen var icke inriktad på makterövring genom parlamentarisk verksamhet, den var inriktad på makterövring utomparlamentarisk verksamhet, genom terror och den marscherade sin väg framåt. Mussolini blev snarare denna rörelses fånge än dess ledare.

Vi ha liknat fascismen med en invaderande armé. Ett preciserande är av nöden. En invaderande armé stöter alltid emot en beväpnad stat, som efter förmåga försvarar sitt territorium. Men i detta fall hade vi en stat, som efter förmåga skyddade inkräktarna och som förbrytare straffade dem som gjorde motstånd.

Det är ett faktum att proletariatet under 1919 och 1920 ständigt marscherade framåt. Under denna tid förekom endast isolerade fascistdåd. En av dessa händelser var anläggandet av branden på Avanti i Milano på vilken våldssakt proletariatet svarade med generalstrejk. Var fanns då il Duce med sina svartskjortor? Var upptog han kampen mot folket? Fascisterna höllo sig vackert i skinnet. De väntade tills arbetarerörelsen började glida nedåt i en vägval. Det var först under senare delen av 1920, sedan proletariatet beträtt reträtten efter fabriksokupationen och Giolottis regering genom alls lags favorisering och straffrihet gynnat den fascistiska banditismens utveckling, som våldsdåden började bli all dagliga företeelser.

Så sent som i november 1921 tilldrog sig följande i Rom. Fascisterna hade mobiliserat sina band till en mönstring i huvudstaden. Arbetarna i Rom svarade med en generalstrejk. Mussolini samlade då sina anhängare

Arrestering av en varelse, som vägrat ropa
"leve Mussolini".

i Augusteoteatern och föreslog att lösa den kritiska situation, som uppstått med generalstrejken genom att var och en i lugn och ro drog hem till sitt. Han begärde att den demokratiska regeringen skulle ställa extratåg till disposition för de fascistiska bandens hemtransportering. Och så skedde också.

Den 3 augusti 1921 undertecknade Mussolini en pacificeringsöverenskommelse med det socialistiska partiet och den reformistiska landsorganisationen. Denna pakt föreskrev, att de tvenne partierna ömsesidigt skulle respektera varandras organisationer och insignier, att för framtiden ogilla varje fientlighet och att utse en skiljedomstol för att examinera och slita alla eventuella tvister. Republikanerna och katolikerna intogo en neutral hållning gent emot de båda parterna, som befunno sig i strid. Det är onödigt att anmärka, att varken syndikalisterna eller anarkisterna ville gå med på en sådan överenskommelse, som blott visade svaghet från de socialistiska elementens sida.

Under sommaren 1922, strax före fascistmarschen mot Rom, gjordes en sista ansats till ett proletärt försvar. De olika arbetaresammanslutningarna samlades till en "Arbetets allians", men det visade sig vara omöjligt att åstadkomma en aktion, som kunde medföra ett resultat. Tiden för överksamhet var slut. Ville man dämja upp för fascismen, så måste arbetareklassen samlas till kamp.

Man ville söka ena proletariatet, men det visade sig ånyo vara en omöjlighet att förena tvenne tendenser, vilka ömsesidigt utesluta varandra. Reformisterna väntade ingenting annat av alliansen än en orientering till en vänsterregering. Man hoppades på intervention av konungen och av d'Annunzio liksom av katolska folkpartiet. Måhända trodde man också på effektiviteten av en bön till påven. Det var blott den revolutionära aktionen man icke ville räkna med. Slutligen enades man om en generalstrejk för att göra något, men en fredlig generalstrejk i dåvarande situation var dömd, och den blev också resultatlös. Och detta misslyckande blev nådestöten åt arbetareklassen liksom det krönte fascismens seger. Och med arbetarnas nederlag störtades också den liberala regeringen, i spetsen för vilken satt idioten Facta.

Statsmaskineriets underavdelningar befunno sig praktiskt taget i fascisternas händer. Inom armén voro generalerna antingen fascister eller indifferent under förbehåll av att kungadömet lämnades i fred. Fascismen stod inför sin definitiva seger och marschen mot Rom, som kom till stånd i oktober 1922, kunde företagas utan det ringaste motstånd från myndigheternas sida. Mussolini hade nått sina drömmars mål, förd dit av fascismen, vars fänge och medbrottsling han är.

Det Anarkistiska Biblioteket

Armando Borghi
Hur fascismen segrade i Italien
1927

Syndikalismen 1927 Årgång 2

www.anarkistiskabiblioteket.se